

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 104/2019-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] a maloletého [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED], právne zastúpených advokátom JUDr. Petrom Belicom, Konventná 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 24 ods. 2 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 P 21/2017 z 23. januára 2018, uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 156/2018 z 9. mája 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 171/2018 z 29. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a maloletého [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] a maloletého [REDACTED],

██████████ (ďalej len „sťažovateľa“ alebo „sťažovateľka v 1. rade“ a „maloletý sťažovateľ“), doplnená podaním doručeným 13. februára 2019, ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a práv podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 24 ods. 2 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) v záhlaví označenými uzneseniami Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 P 21/2017 z 23. januára 2018 (ďalej len „okresný súd“ alebo „uznesenie okresného súdu“), Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 156/2018 z 9. mája 2018 (ďalej len „krajský súd“ aj „namietané uznesenie krajského súdu“) v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 171/2018 z 29. novembra 2018 (ďalej len „najvyšší súd“ aj „namietané uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd namietaným uznesením nariadil návrat maloletého sťažovateľa do krajiny obvyklého pobytu, a to Českej republiky. Návrh na začatie konania podal otec maloletého sťažovateľa, sťažovateľka v 1. rade je jeho matkou v napadnutom konaní okresného súdu, pričom okresný súd zároveň sťažovateľke v 1. rade nariadil povinnosť zabezpečiť navrátenie maloletého dieťaťa do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia a v prípade, že sťažovateľka v 1. rade ho nevráti do Českej republiky, je otec maloletého sťažovateľa po uplynutí tejto lehoty oprávnený ho prevziať pre účely jeho vrátenia do miesta obvyklého pobytu.

3. Sťažovateľka v 1. rade podala proti uzneseniu okresného súdu v zákonnej lehote odvolanie, ktoré neskôr doplnila dvomi podaniami. Krajský súd napadnutým uznesením odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Uznesenie odvolacieho súdu bolo doručené právnemu zástupcovi sťažovateľa 12. júna 2018.

4. Sťažovateľka v 1. rade proti namietanému uzneseniu krajského súdu podala neskôr dovolanie, v ktorom oprela svoje dovolanie o dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP). Najvyšší súd jej dovolanie však odmietol ako neprípustné. Namietané uznesenie bolo doručené právnemu

zástupcovi sťažovateľov 12. februára 2019. Odo dňa jeho doručenia odvíjajú sťažovatelia splnenie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti.

5. Podľa sťažovateľov napadnuté rozhodnutia nie sú dostatočne odôvodnené, všeobecné sudy nevykonali nimi navrhované dôkazy a nedali všetky odpovede na ich námietky podané v riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch. Sťažovateľka v 1. rade nesúhlasí s právnymi a skutkovým závermi uvedenými v odôvodneniach napadnutých uznesení, ktoré podrobne cituje aj v ústavnej sťažnosti, a považuje tieto rozhodnutia za nesprávne, nezákonné a nespravodlivé, pretože úvaha všeobecných súdov podľa nej *„odporuje a nezohľadňuje najlepší záujem mal. [REDACTED]“*. Všeobecné sudy nevykonali najmä dôkaz, či návrat maloletého sťažovateľa ho nevystaví psychickej ujme, a správne nevyhodnotili ani existenciu vážneho nebezpečenstva, že by návrat maloletého by ho vystavil fyzickej alebo duševnej ujme, hoci na to sťažovateľka v 1. rade opakovane poukazovala aj prostredníctvom konkrétneho znaleckého posudku. Okrem toho namietala, že všeobecné sudy nepripustili ďalšie znalecké dokazovanie na skúmanie väzieb maloletého sťažovateľa k otcovi.

6. Sťažovateľka v 1. rade v ústavnej sťažnosti ešte zvyrazňuje, že všeobecné sudy doteraz nevypočuli Centrum pre medzinárodnú ochranu detí a mládeže (ďalej len „centrum“), ktoré je oprávnené zastupovať maloletého sťažovateľa v takýchto konaniach, a nevyžiadali ani jeho odborné stanovisko. Sťažovateľka tiež tvrdí, že obvyklý pobyt maloletého je jednoznačne v Slovenskej republike. Na podporu svojich tvrdení poukazuje sťažovateľka v 1. rade aj na konkrétnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

7. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že základné práva sťažovateľov označené v záhlaví ústavnej sťažnosti a v bode 1 toho uznesenia označenými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu porušené boli. Súčasne navrhujú napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Domáhajú sa aj priznania trov právneho zastúpenia.

8. Vec bola pridelená podľa vtedy platného rozvrhu práce ústavného súdu 12. februára 2019 I. senátu ústavného súdu sudcovi spravodajcovi Petrovi Brňákovi. Prvý senát pracoval v zložení Marianna Mochnáčová, predsedníčka senátu, Peter Brňák a Milan Ľalík, členovia senátu. Po skončení ich funkčného obdobia 16. februára 2019 v súlade s čl. II bodom 2 písm. a) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce bola vec pridelená ako naliehavá na rozhodnutie do prvého senátu ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka (sudca spravodajca).

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd

zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

13. Predmetom sťažnosti sú námietky porušenia označených základných práv sťažovateľov namietanými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v konaní o nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu (bod 1) z dôvodov uvedených najmä v bodoch 5 a 6.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 24 ods. 2 charty pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať. Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

K námietke porušenia označených základných práv sťažovateľov napadnutým uznesením okresného súdu

14. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú

zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

15. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie namietaného uznesenia okresného súdu bol v prvom rade príslušný krajský súd ako súd odvolací, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať namietané uznesenie súdu prvej inštancie v tejto veci, preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09, III. ÚS 93/2018 a iné).

K námietke porušenia označených základných práv sťažovateľov namietaným uznesením krajského súdu

16. Úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali

za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

17. Ústavný súd v tomto smere preto preskúmal námietky sťažovateľov v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (pozri body 5 a 6), ale v okolnostiach danej veci nezistil žiadny ústavne významný dôvod na zásah do rozhodnutí všeobecných súdov.

18. Ako vyplýva z uznesenia okresného súdu na 18 stranách, ktorého závery a odôvodnenie sú sťažovateľom dobre známe (preto ich nebude ústavný súd osobitne citovať, pozn.), maloletý sťažovateľ bol zverený súdmi Českej republiky po rozchode rodičov v roku 2015 do osobnej starostlivosti sťažovateľky v 1. rade a otec bol povinný prispievať na jeho výživu, ale styk s otcom upravený nebol. Sťažovateľka v 1. rade predtým po príchode z Anglicka žila a pracovala v Českej republike už od roku 2010. Vo februári 2017 sťažovateľka v 1. rade požiadala otca maloletého, aby jej dal súhlas s vycestovaním na Slovensko, ale otec maloletého sťažovateľa s tým nesúhlasil, aby žil s matkou na Slovensku, pretože mal s ním veľmi dobrý vzťah. Sťažovateľka v 1. rade podala na Okresnom súde Příbram aj návrh na udelenie súhlasu s presťahovaním maloletého sťažovateľa do Slovenskej republiky, avšak jej návrh bol zamietnutý. Napriek tejto skutočnosti sťažovateľka v 1. rade odišla na Slovensko a odvtedy spočiatku neumožňovala otcovi dieťať a stretávať sa s maloletým, preto uvedený okresný súd upravil styk a maloletým predbežným opatrením v auguste 2017 a matka maloletého sťažovateľa styk s otcom už pravidelne realizovala (hoci časté premiestňovanie maloletého do Českej republiky za otcom je pre ňu časovo a finančne náročné a maloletý je z toho dôvodu často chorý a jeho časté odlúčenie od matky podľa nej nie je na prospech jeho duševného zdravia, pozn.).

19. V novembri 2017 otec maloletého sťažovateľa požiadal okresný súd, aby nariadil návrat maloletého do Českej republiky. Okresný súd oznámil túto skutočnosť centru, ktoré sa však k veci nevyjadrilo z dôvodov uvedených v bode 6 uznesenia okresného súdu, a aj Okresnej prokuratúre Bratislava I, ktorá podala k veci stanovisko na pojednávaní

22. januára 2018. Okresný súd maloletého nevypočul, pretože v čase konania mal iba 3 roky a 6 mesiacov a nepovažoval to z tohto titulu za vhodné.

20. Okresný súd vykonal dokazovanie a svoje závery zhrnul v bodoch 16 až 39. Z nich ústavný súd upriamuje pozornosť najmä na body 35, 36, 37 a 38. Okresný súd v nich uzavrel, že miestom obvyklého pobytu maloletého bola pred jeho neoprávneným premiestnením sťažovateľkou v 1. rade Česká republika a iba občasné pobyty sťažovateľky matky do februára 2017, napr. návštevy rodičov a sestry počas sviatkov až do jej neoprávneného odsťahovania 28. marca 2017, keď nemala na Slovensku žiadne bydlisko a trvalý pobyt „*nezakladajú Slovensko krajinou obvyklého pobytu*“ (sťažovateľka podľa okresného súdu na trvalý pobyt bola prihlásená už od 17. februára 2017 do trojizbového bytu k svojej sestre, pozn.). Okrem toho okresný súd zvýraznil, že sťažovateľka v 1. rade vycestovala na Slovensko aj napriek rozhodnutiu Okresného súdu Příbram o neudelení súhlasu s jej vycestovaním na Slovensko (pozri bod 17 uznesenia ústavného súdu) a tiež bod 37 uznesenia okresného súdu. V bode 38 okresný súd podrobne rozviedol ďalšie významné skutočnosti, z ktorých vyplýva, že sťažovateľka v 1. rade nemá žiadne významné prekážky na návrat do tejto krajiny, pretože tam dlhodobo žila, mala pridelený aj sociálny byt v meste Dobříš, ktorý však dobrovoľne opustila. Rozhodnutie okresného súdu je zrozumiteľné a jasné, a nie je svojvoľné, pretože vychádza z reálne zisteného skutkového stavu.

21. Krajský súd následne na základe odvolacích námietok sťažovateľky, ktoré sú uvedené v bode 3 a 4, a stanoviska okresnej prokuratúry (bod 7), ktorá sa vyjadrila k nevykonaniu dôkazu a k údajnému nebezpečenstvu vystavenia maloletého sťažovateľa vážnej fyzickej alebo duševnej ujmy, takisto podľa názoru ústavného súdu zaujal k prípadu a námietkam sťažovateľky uvedeným v odvolaní primerané, zrozumiteľné a jasné stanovisko, ktoré sa tiež nejaví v okolnostiach danej veci ako nezákonné a nespravodlivé rozhodnutie, hoci sťažovateľka v 1. rade má na vec iný názor. Krajský súd sa stotožnil v celom rozsahu s odôvodnením súdu prvej inštancie a svoje úvahy rozviedol podrobnejšie tiež v bode 20, keď potvrdil názor okresného súdu, že krajinou obvyklého pobytu maloletého je Česká republika. Uviedol, že „*v konaní neboli preukázané žiadne skutočnosti,*

ktoré by mohli eliminovať nariadenia návratu maloletého z dôvodu nevhodných sociálnych podmienok... alebo nevhodného výchovného prostredia, prípadne iného zlého zaobchádzania s maloletým“. Súčasne k predloženej lekárskej správe (nález od [REDAKOVANÉ] z 2. novembra 2017) krajský súd uviedol, že *„síce zo správy vyplýva fakt, že maloletý nie je v kompenzovanom stave z dôvodu prebiehajúceho sporu medzi rodičmi, ako aj z dôvodu dlhého cestovania medzi aktuálnym bydliskom matky a bydliskom otca, avšak je potrebné podotknúť, že uvedený stav je následkom svojvoľného rozhodnutia a konania matky“.*

V bode 21 následne detailne skúmal aj dôvody, pre ktoré by nebolo možné nariadiť návrat maloletého dieťaťa *„v zmysle čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru v spojení s čl. 11 bodu 4 Nariadenia Brusel IIa“* a podľa názoru ústavného súdu jeho úvahy ani v tomto smere nie sú svojvoľné.

22. Obdobne to možno povedať aj o záveroch krajského súdu v bodoch 22 až 28, kde primeraným a jasným spôsobom vysvetlil, z akých dôvodov nevyhovel ostatným námietkam sťažovateľky uvedeným v odvolaní (k nepripusteniu znaleckého dokazovania, nezisťovaniu názoru maloletého a jeho nevypočutiu, k nesprávnemu vyhodnoteniu skutočnosti, čo je v danom prípade najlepším záujmom dieťaťa, alebo k nesprávnej aplikácii „Haagskeho dohovoru a jeho čl. 13 ods. 3 a 15“, ako aj k povinnosti vec prerokovať s centrom a tiež k uvedenej podpornej judikatúre ESĽP, pozn.). Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že sa vysporiadal s otázkou, či je možné a vhodné vypočuť maloletého k otázke návratu, pričom vzhľadom na jeho nízky vek a stupeň vyspelosti dospeli k záveru, že maloletého k uvedenej veci vypočuť nemožno. Rovnako tak sa vysporiadal s návrhmi sťažovateľky na vykonanie dokazovania a predovšetkým uviedol, že predmetné dôkazy a skutočnosti, ktoré nimi mali byť objasnené, presahovali predmet konania o návrate. Taktiež uviedol okolnosti, z ktorých je zrejmé, že navrhovateľ sa s premiestnením a zadržiavaním maloletého na území Slovenskej republiky nezmieril a ani s ním nesúhlasí [čl. 13 písm. a) Haagskeho dohovoru].

23. Odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

24. Z rozhodnutia krajského súdu (aj okresného súdu) možno podľa názoru ústavného súdu vyvodit', že v nich dali odpoveď na všetky podstatné otázky, ktoré mali pre návrat maloletého do miesta obvyklého pobytu zásadný význam, pričom vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi všeobecných súdov na strane druhej je logický. Pokiaľ vo veci konajúce všeobecné súdy v odôvodnení svojich rozhodnutí uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadili a ako vec právne posúdili, a odôvodnenie ich rozhodnutí je presvedčivé, tak námietky sťažovateľov uvedené v bode 5 a 6 tohto uznesenia nemôžu mať za následok prijatie záveru o porušení ich označených práv. V danom prípade je potrebné rešpektovať záujem otca o kontakt s maloletým sťažovateľom a ani jeho opatrovnícke právo (právo styku) nemožno negovať, teda ignorovať ani popierať. Na stave, do ktorého sa dostali sťažovatelia, výrazne nesie svoju zodpovednosť najmä samotná sťažovateľka v 1. rade, ktoré predtým nerešpektovala rozhodnutia všeobecných súdov a požiadavky otca maloletého sťažovateľa.

25. V závere je potrebné podotknúť, že judikatúra ESĽP porušenie práv v návratovom konaní subsumuje pod čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého porušenie sťažovateľka ani nenamieta. Povinnosti štátov dohovoru podľa čl. 8 dohovoru v oblasti medzinárodných únosov sa musia vykladať vo svetle požiadaviek „Haagskeho dohovoru“ a Dohovoru o právach dieťaťa. Tento prístup si vyžaduje kombinovanú a harmonickú aplikáciu medzinárodných nástrojov s ohľadom na ich význam a dopad na ochranu práv detí a rodičov. Takýto prístup by nemal vyústiť do konfliktov a rozporov medzi rozličnými zmluvami za predpokladu, že súd je schopný plniť svoj účel, ktorým je zabezpečenie dodržiavania záväzkov Vysokých zmluvných strán dohovoru (rozsudok Veľkej komory ESĽP vo veci X. proti Lotyšsku z 26. 11. 2013). Právo rozhodovať o opatrovníckych právach k dieťaťu má štát obvyklého pobytu dieťaťa, a nie štát, v ktorom je dieťa unesené alebo zadržované (rozsudok ESĽP vo veci R. S. proti Poľsku z 21. 5. 2015). Eliminujúce dôvody návratu maloletého dieťaťa do štátu, na ktorého

území malo svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru musia byť vnútroštátnymi súdmi zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby hrozba vážneho nebezpečenstva fyzickej alebo duševnej ujmy, prípadne neznesiteľná situácia z prikázaného návratu boli s čo najvyššou mierou pravdepodobnosti vylúčené. Existencia vážneho nebezpečenstva podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru pritom nezahŕňa všetky neprijemnosti spojené s nariadením návratu, ale len tie, ktoré nemožno požadovať od dieťaťa, aby ich rozumne znieslo [rozsudok ESĽP vo veci P. E. a R. F. proti Portugalsku z 5. 2. 2015, ako aj rozsudok ESĽP vo veci K. J. proti Poľsku z 1. 3. 2016, v ktorom ESĽP navyše uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že to bola matka maloletého dieťaťa, ktorá odmietla jeho návrat do krajiny obvyklého pobytu, bolo na nej, aby preukázala tvrdenia o možných a konkrétnych rizikách podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru]. Výnimky na nariadenie návratu podľa Haagskeho dohovoru musia byť uplatňované striktne. Ujma, na ktorú poukazuje čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, nemôže vzniknúť len z odlúčenia dieťaťa od rodiča, ktorý dieťa uniesol alebo ho neoprávnene zadržáva. Odlúčenie, nech je pre dieťa akokoľvek zložité, automaticky nespĺňa test existencie vážneho nebezpečenstva (rozsudok ESĽP vo veci G. N. proti Poľsku z 19. 7. 2016).

26. Ústavný súd zastáva názor, že konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach odôvodnili svoje závery týkajúce sa nariadenia návratu maloletého do Českej republiky dostatočne, preto ich nepovažuje za zjavne neodôvodnené. Odôvodnenie týchto rozhodnutí predstavuje adekvátny podklad pre výrok uznesenia okresného súdu o nariadení návratu maloletého a súvisiacich výrokoch, ako aj ich potvrdenie krajským súdom. Rovnako tak aplikácia a výklad príslušných ustanovení Haagskeho dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa konajúcimi súdmi rešpektuje zmysel a účel, za ktorými boli prijaté, preto ani právne závery okresného súdu a krajského súdu nepovažuje ústavný súd za arbitrárne. Postup konajúcich súdov v predmetných konaniach, ako aj ich rozhodnutia boli v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v uvedenej občianskoprávnej veci.

27. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu

a namietaným porušením základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 24 ods. 2 a čl. 47 charty, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K námietke porušenia označených základných práv sťažovateľov namietaným uznesením najvyššieho súdu

28. V súvislosti so sťažovateľkou napádaným uznesením najvyššieho súdu a jej námietkami v bode 4 ústavný súd sa stotožňuje s jeho názormi vyslovenými v bode 5 až 11, že dovolanie v danom prípade nebolo prípustné [§ 447 písm. c) Civilného sporového poriadku a § 76 Civilného mimosporového poriadku, pozn.], a konštatuje, že uznesením najvyššieho súdu nemohlo byť v žiadnom prípade zasiahnuté do jej označených základných práv (bod 1) a ani jej nebola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože v konaní bolo riadne a zákonne rozhodnuté v súlade s našim platným právnym poriadkom.

29. Závery najvyššieho súdu vyslovené v namietanom uznesení možno považovať za jasné a zrozumiteľné a iba nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu, resp. nedanie odpovede na námietky v jej uplatnených dovolacích dôvodoch (bod 4), v danom prípade ešte neznamena, že došlo aj k porušeniu označených práv sťažovateľky v bode 1. Namietané uznesenie najvyššieho súdu je tak ústavne udržateľné a nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2019